

Standardi za emergentne situacije izazvane COVID-19 pandemijom za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu

VERZIJA 2021

Standardi za emergentne situacije izazvane COVID-19 epidemijom za domove zdravlja i poliklinike

verzija 2021

Autori:

Dr. sc. Vera Kerleta-Tuzović, doc., AKAZ

Koautori:

Enes Šaćić, dr.sci.med. prim, JU DZ KS
dr. Lejla Mačković, menadžer kvaliteta i specijalista za
infektivne bolesti, JZNU DZ Tuzla
Spomenka Omanović, Dipl. Medicinska sestra, Dom
zdravlja Tuzla
dr. Bernardina Šarac, spec. obiteljske medicine, DZ
Tomislavgrad
dr. Senaida-Marina Babić, spec. obiteljske medicine, DZ
Stolac

Izdaje:

AKAZ – Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH
Adresa: Dr. Mustafe Pintola 1, 71000 Sarajevo, BiH
tel.: 387 33 771-870, fax: 387 33 771-870
email: akaz@akaz.ba,
web: www.akaz.ba

Copyright © 2021 AKAZ

Ovaj dokument predstavlja vlasništvo AKAZ-a (Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH). Namijenjen je za javnu objavu, njime se može svako koristiti, na njega se pozivati, ali samo u originalnom obliku, bez ikakvih izmjena, uz obavezno navođenje izvora podataka. Korištenje ovog dokumenta protivno gornjim navodima, povreda je autorskih prava AKAZ-a, sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima BiH. Počinitelj takve aktivnosti podliježe kaznenoj odgovornosti.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	7
UVOD.....	11
1. HIGIJENA I EPIDEMIOLOGIJA.....	14
2. PROCES RADA: MJERE I PROCEDURE.....	24
3. OBUKA OSOBLJA.....	28
4. ZDRAVSTVENO PROSVJEĆIVANJE.....	30
5. MJERE KONTROLE INFEKCIJE.....	33
6. COVID-19.....	37
LISTA PRAVILNIKA, POLITIKA, PROCEDURA, PLANOVA:.....	49
SKRAĆENICE:.....	50
KORIŠTENA LITERATURA:.....	51
SAMOOCJENA.....	52

PREDGOVOR

Certifikacijski standardi su optimalni organizacijski i klinički standardi sigurnosti kojim se obezbjeđuju sigurno pružanje zdravstvenih usluga, sigurni sistemi rada i sigurno radno okruženje u zdravstvenim ustanovama. Certifikacija je prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti obavezna za sve zdravstvene ustanove.

Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH (AKAZ) certifikacijom kroz posebne standarde sigurnosti za upravljanje rizikom i kontrolu infekcije osigurava unificiranost osnovnog pravca djelovanja kod izbijanja emergentnih situacija, kao i brzu i adekvatnu razmjenu primjera dobre prakse kroz svoju mrežu koordinatora kvaliteta. Sve navedeno i jeste osnovni cilj uspostavljanja sistema sigurnosti u svim zdravstvenim ustanovama diljem FBiH, u saniranju ove i u slučaju izbijanja svake naredne epidemije u FBiH.

Na osnovu člana 22. *Zakona o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu* ("Službene novine Federacije BiH" 59/05, 52/11 i 6/17) AKAZ je isključivo ovlaštena federalna agencija za obavljanje stručnih i s njima povezanih upravnih poslova u vezi sa poboljšanjem kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (Federacija BiH), što uključuje i koordiniranje, prikupljanje, razvijanje i usvajanje optimalnih organizacijskih i kliničkih standarda, uključujući i kliničke vodilje i indikatore izvedbe u FBiH te utvrđivanje programa trajne edukacije i obučavanje zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika iz ove oblasti.

Prema članu 55. *Zakona o zdravstvenoj zaštiti* ("Službene novine Federacije BiH" broj 46/10 i 75/13), Agencija je dužna definisati sistem sigurnosnih standarda koji se primjenjuje u zdravstvenim ustanovama, te obavljati kontinuirano praćenje i procjenu zadovoljenja sigurnosnih standarda u tim zdravstvenim ustanovama. Ovdje se dodaje i izdavanje sertifikata o zadovoljenju standarda sigurnosti, odnosno provođenje postupka certifikacije zdravstvenih ustanova u dijelu zadovoljenja standarda sigurnosti.

AKAZ u okviru svojih redovnih nadležnosti obavlja poslove izrade standarda sigurnosti (standardizacije), edukacije i obuke zdravstvenih radnika i saradnika te provjere ispunjenja standarda sigurnosti u zdravstvenim ustanovama (certifikacija). Ubrzani razvoj epidemiološke situacije povezan sa pojavom novog koronavirusa (SARS-CoV-2) i njime izazvanog virusnog oboljenja (COVID-19) ukazuje na potrebu hitne uspostave sistema sigurnosti u zdravstvenim ustanovama koji će se odnositi na novi koronavirus i COVID-19 te na sve ostale epidemije.

Novonastala epidemiološka situacija i stavke donesenog *Kriznog plana pripravnosti i odgovora na pojavu novog koronavirusa (SARS-CoV-2) Federacije BiH*, je, barem za javne zdravstvene ustanove, od posebnog interesa za FBiH, istaknula niz osjetljivih tački gdje je neophodno intervenirati. Nephodno je pripremiti javni zdravstveni sektor za kontrolu i suzbijanje infekcije uzrokovane novim koronavirusom, ali i postupanje sa pacijentima koji su oboljeli od virusnog oboljenja izazvanog njime, odnosno naglašena je hitnost uspostave standarda sigurnosti. Slično je i sa nacrtom Priručnika o prevenciji i liječenju COVID-19 infekcije kojim se preporučuje potpuno novi način unutrašnje organizacije zdravstvenih ustanova, i uslova opreme, prostora i kadra.

Krizni plan predviđa mjere za prevenciju i kontrolu infekcije, upravljanje slučajem i osiguranje kontinuiteta zdravstvenih službi, principe strategija prevencije i kontrole infekcije u bolničkim uslovima sa pacijentom sumnjivim na COVID-19. Međutim, jedan od glavnih problema koje Federacija BiH može imati je upravo nadzor nad provođenjem mjera Kriznog plana i staranje da je adekvatan odgovor jednako zastupljen na cijeloj teritoriji Federacije BiH, budući da je zdravstveni sistem u velikoj mjeri spušten na regionalni - kantonalni, ili čak lokalni - općinski nivo. Isti problem može biti i sa inkorporacijom mjera kriznih štabova, i preporukâ Priručnika.

U tom smislu, AKAZ u skladu sa svojim nadležnostima, može osigurati jedinstven okvir za pravovremen i adekvatan odgovor na pojavu epidemijskih infekcija donošenjem standarda za tu namjernu i radom na uspostavi unutrašnjeg sistema sigurnosti u zdravstvenim ustanovama. Prije

svega ovo se odnosi na uspostavu standarda i procedura za kontrolu infekcija i planova, odnosno procedura za krizne, vanredne situacije – oblasti koje je godinama obuhvatala certifikacija i akreditacija, odnosno AKAZ-ovi standardi sigurnosti i kvaliteta. Postojeće standarde smo preradili i prilagodili ih novim saznanjima o SARS-CoV-2 i COVID-19, odnosno zahtjevima Kriznog plana, naredbama Kriznih štabova i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), kako bi se sve zdravstvene ustanove uključile u proces certifikacije sistema sigurnosti za pojavu SARS-CoV-2 i COVID-19, i da bi u budućnosti zdravstveni sistem mogao pružiti standardiziran, siguran i kvalitetan odgovor na bilo koju narednu emergentnu situaciju i spremnije dočekao buduće slučajeve epidemije COVID-19 ili druge infekcije, odnosno epidemiološki i bolnički nadzor nad „oboljenjima sličnim gripi“ (*engl. Influenza Like Illness*) – *ILI*, odnosno „akutnim respiratornim infekcijama“ (*engl. Acute respiratory Infections*) – *ARI*), te nadzor nad „teškim akutnim respiratornim bolestima“ (*engl. Severe Acute Respiratory Infections*) – *SARI*).

Standardi sigurnosti će najviše biti efektni ako se kombiniraju sa još nekom strategijom, posebno aranžmanima uslovnog finansiranja održavanja nivoa iz standarda i transfera podataka (indikator sigurnosti, izvještaji o radu Komisije za kontrolu infekcije, upravljanje rizicima u zdravstvenoj ustanovi itd.), što su podaci koje kantonalni ni federalni zavod javnog zdravstva ne prikupljaju jer se bave nadzorom nad širenjem infekcije. Ističemo da kontinuirani standardiziran rad unutar zdravstvene ustanove doprinosi jačanju zdravstvenog sistema, a time i sistema pasivnog nadzora i doprinosi radu kako na praćenju tako i na suzbijanju epidemije.

Važno je napomenuti da su AKAZ-ovi standardi sigurnosti daleko fleksibilniji i mogu biti brže doneseni nego podzakonski akti, pa čak i preporuke, odnosno naredbe drugih tijela uključenih u suzbijanje epidemije.

Iz svega navedenog, pandemija COVID-19 je nametnula ovakav novi set standarda AKAZ-a kao jedan od mogućih alata u borbi na suzbijanju ove, i sprječavanja budućih pandemija i epidemija, odnosno umanjeње štete

izazvane njima u FBiH, a sve s ciljem osiguranja promptnog odgovora zdravstvenih ustanova na izazove koje epidemije i pandemije postavljaju.

Bitno je naznačiti i da do danas sve zdravstvene ustanove u FBiH nisu prošle kroz postupak uvođenja optimalnih, obaveznih standarda sigurnosti, tako da bez obzira na činjenicu da AKAZ u svojim standardima sigurnosti za zdravstvene ustanove propisuje standarde i kriterije za pripremu u slučajevima javnozdravstvene emergencije poput epidemije/pandemije, **veliki broj zdravstvenih ustanova nije provodio tako definirane standarde.**

S obzirom na to da u stručnoj javnosti postoji zabrinutost da će 21. vijek biti vijek pandemija i epidemija, tim više je važniji program uspostavljanja sistema sigurnosti u svim zdravstvenim ustanovama za pojavu COVID-19 i druge epidemije, odnosno u slučaju izbijanja epidemije u FBiH, a u cilju što adekvatnijeg i unificiranijeg odgovora svih zdravstvenih ustanova kada je u pitanju sigurnost zdravstvene zaštite u tim i takvim uslovima.

Stoga je AKAZ ovom verzijom standarda sigurnosti poseban akcenat stavio na javne zdravstvene ustanove primarnog nivoa zdravstvene zaštite – domove zdravlja, kao i manje zdravstvene ustanove sekundarnog nivoa zdravstvene zaštite – poliklinike, koje u epidemiološkim uslovima sve više preuzimaju ulogu pružaoca usluga specijalističko-konsultativne djelatnosti, dok se javno zdravstvo preorjentiše na borbu protiv COVID-19. U narednom periodu, analogni setovi fokusiranih standarda sigurnosti za COVID-19 i druge slične infekcije bit će objavljeni za preostale zdravstvene ustanove, ali i privatne prakse.

Direktor AKAZ-a

Adnan Bilić, Mr.iur., Mr.jed.zdr.

UVOD

Standardi za emergentne situacije izazvane COVID-19 epidemijom za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu, verzija 2021. predstavljaju nove standarde koji su proizašli iz potrebe uvođenja dodatnih mjera u vanrednim situacijama, kao što je ova u kojoj smo se trenutno našli.

Kao i u ostalim standardima, i u ovim imamo dva seta integriranih standarda: certifikacijske i akreditacijske. *Certifikacijski standardi/kriteriji* se u ustanovu uvode tokom uspostave sistema sigurnosti. Certifikacijskim se smatraju oni koji su Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, SN FBiH br. 46/10, 75/13 propisani kao obavezni i tiču se:

- sigurnosti pružanja zdravstvenih usluga,
- sigurnosti pacijenata kao i
- sigurnosti osoblja.

Da bi ustanova dobila certifikat za uspostavljen sistem sigurnosti, obavezna je u potpunosti ispuniti tražene kriterije. Certifikacija ustanove traje dvije godine od trenutka kad joj Upravni odbor AKAZ-a dodijeli status certificirane ustanove. Ustanove koje se re-certificiraju u roku, njima se drugi i svaki naredni period važenja certifikacije produžava na četiri godine.

Ocjene koje se prilikom vanjske ocjene mogu dobiti su:

- P – ispunjen kriterij i
- N – neispunjen kriterij te
- NP – nije primjenjivo, kriterij koji se posebnom procedurom izuzima iz vanjske ocjene.

U *akreditacijske standarde/kriterije* se ubrajaju oni koji se tiču kvaliteta pružanja zdravstvene zaštite, a nadovezuju se na certifikacijske. Akreditacijski standardi/kriteriji su dobrovoljni, ali se mogu uvoditi ili istovremeno sa certifikacijskim ili nakon što su certifikacijski već

implementirani u ustanovi. Po ispunjenju ovih kriterija smatra se da je u ustanovu uveden sistem kvaliteta - akreditacija.

Ocjene za ispunjenje pojedinih kriterija mogu imati više ocjena ispunjenja:

- P – u potpunosti ispunjen kriterij (2P),
- D – djelimično ispunjen kriterij (1P),
- N – neispunjen kriterij (0P) i
- NP – nije primjenjiv (kriterij se izuzima od ukupnog broja poena).

Da bi ustanova dobila akreditaciju nakon vanjske ocjene kao potvrdu za uspostavljen sistem kvaliteta, ona mora da zadovolji barem 80% od ukupnog broja mogućih poena akreditacijskih kriterija, a u potpunosti kriterije koji se tiču certifikacije. Akreditacija ustanove traje tri godine od trenutka kada Upravni odbor zdravstvenoj ustanovi dodijeli status akreditirane ustanove.

Na osnovu vanjske ocjene ovlaštenih ocjenjivača AKAZ-a te preporuke koju je donijela Komisija za certifikaciju/akreditaciju, Upravni odbor AKAZ-a može ustanovi dodijeliti:

- bezuslovnu certifikaciju/akreditaciju ili
- uskratiti certifikaciju/akreditaciju.

Na slici 1. je prikazan pregled standarda/kriterija, koji su razvrstani na certifikacijske i akreditacijske. Standard se uvijek nalazi na početku i predstavlja općenitu izjavu zahtjeva. A ispod se onda nižu kriteriji koji služe kao “gradivne cigle” i raščlanjuju standarde na manje, gradivne, dijelove. Standard je označen samo rednim brojem u prvoj koloni, zatim slijedi druga kolona u kojoj se nalazi izjava standarda i naposljetku, treća kolona, u kojoj su pobrojane reference koje su korištene pri izradi.

Nakon svakog standarda dolaze na red kriteriji koji su pobrojani ispod. Različiti kriteriji su različito označeni, ispod dvocifrene brojčane oznake

kriterija se nalazi oznaka: - C - certifikacijski (zakonom obavezni) ili - A - akreditacijski (dobrovoljni).

1. Higijena i epidemiologija				
Standard	Izjava	Reference		
1	<p>Postoji osoblje, dokumentacija i sistem putem kojih zdravstvena ustanova vodi brigu o higijenskim i epidemiološkim pitanjima u lokalnoj zajednici te je rizik pacijenta/korisnika od dobijanja infekcije za vrijeme boravka u ustanovi sveden na najmanju moguću mjeru.</p> <p>Svi pacijenti dobijaju sigurnu zdravstvenu uslugu i savjet u skladu sa njihovim zdravstvenim stanjem i potrebama.</p> <p>Svim otpadom, kliničkim i nekliničkim, upravlja se, postupa, odstranjuje i odlaže na takav način kojim je rizik po sigurnost i zdravlje pacijenata/korisnika, osoblja i okoline sveden na najmanju moguću mjeru.</p>	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i> <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10</i> <i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, "SN FBiH" 59/05, 52/11, 6/17</i> <i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, "SN FBiH" 26/12</i> <i>Zakon o liječništvu, "SN FBiH" 56/13</i> <i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, "SN FBiH" 77/07</i> <i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i> <i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i> <i>Pravilnik o načinu sprovođenja obaveze imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, "SN FBiH" 68/16</i> <i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>		
Opći dio				
Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.1 S	Imenovan je Higijensko epidemiološki tim/služba koji je odgovoran za pitanja u vezi s javnim zdravstvom.		<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u imenovanje - Intervju sa timom 	<i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, "SN FBiH" 26/12, čl. 38</i>

Slika 1. Primjer standarda i kriterija

Dakle oznaka kriterija se nalazi u prvoj koloni, od dvije znamenke prva označava redni broj standarda, a druga je redni broj kriterija u istom standardu. Druga kolona navodi izjavu kriterija, treća kolona je uputstvo za ispunjenje kriterija. Četvrta, predzadnja i ujedno najvažnija kolona, navodi dokaze koji se traže i pri samoocjeni kao i pri vanjskoj ocjeni koje ustanova mora priložiti. U petoj koloni su navedene korištene reference.

U ovoj verziji standarda imamo 6 standarda i to:

1. Higijena i epidemiologija (15 kriterija),
2. Proces rada: mjere i procedure (5 kriterija),
3. Obuka osoblja (3 kriterija),
4. Zdravstveno prosvjeđivanje (4 kriterija),
5. Mjere kontrole infekcije (10 kriterija),
6. COVID-19 (29 kriterija).

1. Higijena i epidemiologija

Standard	Izjava	Reference
1	Postoji osoblje, dokumentacija i sistem putem kojih zdravstvena ustanova vodi brigu o higijenskim i epidemiološkim pitanjima u lokalnoj zajednici te je rizik pacijenta/korisnika od dobijanja infekcije za vrijeme boravka u ustanovi sveden na najmanju moguću mjeru.	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.1 C	Imenovan je Higijensko epidemiološki tim/služba koji je odgovoran za pitanja u vezi s javnim zdravstvom.		<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u imenovanje - Intervju sa timom 	<i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 38</i>
1.2 C	Ustanova ima datiran, dokumentiran interni plan u slučaju velikih nesreća.	<i>Interni plan je usklađen i sa općinskim Planom zaštite i spašavanja u slučaju velikih nesreća, koji će biti sačinjen na osnovu procjene ugroženosti područja općine u skladu sa međunarodnim standardima i okvirom za smanjenje rizika od katastrofa. Plan velikih nesreća je napisan i u skladu s Planom Kantonalnog Zavoda za javno zdravstvo. Velike nesreće uključuju poplave, požare, zemljotrese, suše, epidemije/pandemije i druge nesreće.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u plan - Intervju sa rukovodiocima 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.3 C	U slučaju velike nesreće uspostavlja se krizni štab/odbor.	<i>Na čelu štaba/odbora se nalazi direktor ustanove, a članovi se određuju prema raspoloživim ljudskim resursima: epidemiolog, infektolog, spec. urgentne medicine, spec. porodične medicine, pulmolog, pedijatar, ing. zaštite na radu, sanitarni ing., ekonomista, pravnik itd.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u imenovanje - Intervju sa rukovodiocima 	
1.4 C	Osigurana je i održava se komunikacija menadžmenta i kriznog štaba/odbora kako prema uposlenicima tako i prema vanjskim službama i nadležnom ministarstvu.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa članovima štaba/odbora 	
1.5 C	Postoje procedure primjerene za nastalo stanje velike nesreće.	<p><i>Pregledaju se postojeći dokumenti te se vrši prilagođavanje i novi dijelovi procedura koji se smatraju korisnima i primjerenima.</i></p> <p><i>Procedure su napisane/revidirane u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u procedure 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.6 C	Službom/timom rukovodi odgovorni liječnik – epidemiolog.	<p>Članovi službe/tima su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liječnik koji je obučen za rad u epidemiologiji, - vss sanitarni inženjer, - sanitarni tehničar. <p>Ostali članovi imaju iskustva u upravljanju rizikom, kontroli infekcije i sa zdravljem u okolišu.</p>	- Intervju sa članovima tima	<p>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 38</p> <p>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, “SN FBiH” 46/10, 75/13, čl. 34</p>
1.7 C	Imenovana je Komisija koja je odgovorna za uspostavljanje i održavanje kontrole infekcije u cijeloj zdravstvenoj ustanovi.	<p>Komisija je multidisciplinarna (specijalisti epidemiologije, higijene, samitarni inženjeri i tehničari te zdravstveni radnici raznih profila drugih službi), a Komisijom rukovodi predsjednik po mogućnosti specijalista epidemiolog.</p>	- Uvid u imenovanje - Intervju sa odgovornom osobom	<p>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 37, st. 2</p>
1.8 A	Zdravstvenoj ustanovi su na raspolaganju medicinske sestre za kontrolu infekcije u zajednici.		- Intervju sa rukovodiocima	<p>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 38</p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.9 C	Komisija na godišnjem nivou donosi Plan nadzora nad infekcijama.	<i>Plan nadzora uključuje: nadzor nad provođenjem mjera za sprečavanje i suzbijanje infekcija, mikrobiološko praćenje žive i nežive sredine, obuka osoblja iz područja kućnih infekcija, vakcinacija i sanitarni pregledi (osoblje), prijava kućnih infekcija. Komisija kontinuirano vrši obilasku radnog prostora Ustanove o čemu redovno izvještava i Direktora Ustanove.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Godišnji izvještaj o nadzoru nad infekcijama - Periodični izvještaji o obilasku radnog prostora 	<p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 37, st. 2</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 9</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.10 C	Tim higijensko-epidemiološke službe/ambulante obavlja imunizaciju na siguran način.	<p><i>Siguran način imunizacije podrazumijeva:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Pregled lica, kontrolu vakcinalnog statusa i postavljanje kontraindikacija za imunizaciju koje vrši ljekar;</i> - <i>Zdravstveni radnik koji izvodi imunizaciju provjerava da li je imunološki preparat iz serije koja ima atest o ispravnosti, i vrši vizuelnu kontrolu svakog pakovanja prije upotrebe;</i> - <i>Zdravstveni radnik koji izvodi imunizaciju pridržava se uputstva proizvođača o dužini vremena upotrebljivosti vakcine od trenutka rastvaranja, odnosno otvaranja višedoznih pakovanja.</i> <p><i>Na svakom vakcinalnom punktu istaknuto je uputstvo za primjenu antišok terapije.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa članovima tima - Opservacija ocjenjivača 	<p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.11 C	Vakcine se čuvaju i skladište po sistemu hladnog lanca.	<p><i>Higijensko-epidemiološka služba/ambulanta ima proceduru za čuvanje i skladištenje vakcina u sistemu hladnog lanca.</i></p> <p><i>Članovi tima zaduženi za imunizaciju su upoznati sa procedurom za čuvanje i skladištenje vakcina po sistemu hladnog lanca.</i></p> <p><i>Vakcine se čuvaju u adekvatnim uslovima (u rashladnom uređaju namijenjenom samo za čuvanje vakcina, na temperaturi +2 do +8 °C, sa ispravnim uređajima za kontinuirano mjerenje temperature uz ispis i alarmima osjetljivim na promjenu temperature).</i></p> <p><i>Frižideri su namijenjeni isključivo za čuvanje vakcina.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Intervju sa članovima tima 	<p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.12 C	Pri skladištenju vakcina vodi se računa o njihovoj temperaturnoj osjetljivosti.	<p><i>Skladištenje vakcina je pod svakodnevnim nadzorom. Pri slaganju vakcina u frižider vodi se računa da one nisu složene uz ploču za hlađenje, pogotovo ne one koje su najosjetljivije na smrzavanje (vaccine protiv hepatitis B, dT, četverovalentne i petovalentne vaccine).</i></p> <p><i>Vaccine se ne smiju držati ni u vratima frižidera s obzirom da su temperature u pregradama na vratima u pravilu više od temperature u sredini frižidera.</i></p>	- Opservacija ocjenjivača	
1.13 C	Vaccine se transportuju po sistemu hladnog lanca.	<p><i>Higijensko-epidemiološka služba/ambulanta ima proceduru za transportovanje vakcina u sistemu hladnog lanca.</i></p> <p><i>Vaccine se transportuju u prenosnim rashladnim uređajima koji održavaju propisani temperaturni raspon tokom transporta, uz monitor karticu ili neki drugi indikator temperaturnih uslova, uz nadzor osoblja tokom transporta.</i></p>	- Uvid u proceduru - Intervju sa članovima tima	<p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.14 C	Temperatura u sistemu hladnog lanca se prati, održava i evidentira.	<p><i>Higijensko-epidemiološka služba/ambulanta ima proceduru za praćenje, održavanje i evidentiranje temperature u sistemu hladnog lanca.</i></p> <p><i>Praćenje i održavanje sistema hladnog lanca svakodnevno kontroliše odgovorna osoba, o čemu vodi evidenciju.</i></p> <p><i>Temperature frižidera moraju se redovno kontrolirati i evidentirati barem dva puta dnevno.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Uvid u evidenciju - Intervju sa članovima tima 	<p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
1.15 C	Postoji procedura za prekid u sistemu hladnog lanca. Procedura prekida u sistemu hladnog lanca na jedinstven način objašnjava postupanje u slučaju incidentne situacije u hladnom lancu.	<p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p> <p><i>Članovi tima zaduženi za imunizaciju su upoznati sa procedurom u slučaju prekida u sistemu hladnog lanca.</i></p> <p><i>Postupak u slučaju "prekida hladnog lanca" odgovorna osoba dužna je:</i></p> <p><i>-napraviti zapisnik o incidentu/događaju;</i></p> <p><i>-evidentirati i označiti sve vakcine izloženo tom incidentu/događaju (vrsta, količina, serijski broj, rok upotrebe, WM);</i></p> <p><i>-vakcine označiti i prebaciti u ispravno, hladno skladište, ne koristiti dok se ne dobije saglasnost Zavoda za javno zdravstvo FBiH;</i></p> <p><i>-incident/događaj s priloženim zapisnikom prijaviti pripadajućem kantonalnom zavodu za javno zdravstvo, koji će informirati Zavod za javno zdravstvo FBiH.</i></p> <p><i>Vakcina se ne smije baciti, niti koristiti, dok se ne dobije pismena povratna informacija od Zavoda za javno zdravstvo FBiH, po kojoj treba postupiti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Intervju sa članovima tima 	<p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p>

2. Proces rada: mjere i procedure

Standard	Izjava	Reference
2	Zdravstvena ustanova se pridržava sistema i procesa rada kojim se rizik od kontakta sa patogenom odnosno obolijevanja i/ili infekcije svodi na najmanju moguću mjeru kako za pacijenta tako i za osoblje tokom boravka u ustanovi.	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.1 C	Postoje datirane, dokumentirane politike i procedure kontrole infekcije.	<p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p> <p><i>Politike i procedure kontrole infekcije su distribuirane u cijeloj zdravstvenoj ustanovi.</i></p> <p><i>Osoblje postupa u skladu s opštom politikom zaštite osoblja i pacijenata od infekcije, što obuhvata politike i procedure:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pranju ruku; - održavanju čistoće, - korištenju zaštitnih rukavica, - uklanjanju medicinskog otpada, - oštarih predmeta i kontaminiranog rublja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u politike - Uvid u procedure - Intervju sa osobljem 	<p><i>Zakon o sestrinstvu i primaljstvu „SN FBiH“, 43/13, čl. 35.</i></p> <p><i>Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti „SN FBiH“, broj 29/05, čl. 51.</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH broj 77/08., čl. 10.</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 4, 9</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 37, st. 2</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.2 C	Postoje datirane, dokumentirane procedure zaštite osoblja od infekcije.	<i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Intervju sa osobljem 	<i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 4, 9</i>
2.3 C	Postoji datiran, dokumentiran Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom.	<p><i>Pravilnik sadrži:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>odvajanje i sigurno odlaganje komunalnog od kliničkog otpada na mjestu nastanka otpada, uključujući i obilježavanje bojom i označavanje,</i> - <i>odstranjivanje oštih predmeta u odgovarajuće kontejnere,</i> - <i>sigurno rukovanje kontaminiranim otpadom,</i> - <i>sigurno i blagovremeno odstranjivanje kabastog otpada,</i> - <i>odstranjivanje posebnog otpada.</i> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u pravilnik - Intervju sa osobljem 	<p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 4, 9</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 36, st. 1, tč. 5</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07, čl. 10, 11</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
2.4 C	U zdravstvenoj ustanovi postoji prostorija za privremeno odlaganje medicinskog otpada do konačnog zbrinjavanja.	<i>Svakodnevno prikupljen medicinski otpad privremeno se odlaže u namjensku prostoriju u propisanoj ambalaži i pravilno obilježen do konačnog zbrinjavanja odstrane ugovorne firme koja vrši odvoz i uništavanje otpada.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa osobljem 	<p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 36, st. 1, tč. 5</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07, čl. 9, st. 1, tč. 3</i></p>
2.5 C	Zdravstvena ustanova raspolaže s potrebnom opremom, dokumentacijom i procedurama pomoću kojih se osigurava učinkovit proces dekontaminacije i sterilizacije instrumenata.	<i>U proceduri se definiše ko je odgovoran za proces sterilizacije, način bilježenja i kontrole procesa, kada se i kako sterilišu pojedini materijali, način obilježavanja odnosno odvajanja sterilnih i nesterilnih instrumenata.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa članovima tima - Uvid u pisane procedure - Uvid u svesku sterilizacije 	<p><i>Zakon o sestrinstvu i primaljstvu („SN FBiH“, 43/13), čl. 35.</i></p> <p><i>Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („SN FBiH“, broj 29/05), čl. 51.</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 4, 9</i></p>

3. Obuka osoblja

Standard	Izjava	Reference
3	Da bi se osigurao konstantan i kontinuirano siguran rad i pružanje zdravstvenih usluga u svim situacijama, osoblje se redovno educira i obučava kroz godišnje planirane programe edukacije.	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
3.1 C	Postoji program edukacije o kontroli infekcije za osoblje zdravstvene ustanove.		- Uvid u program edukacije	<i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
3.2 C	Svi članovi osoblja uključeni u proces sterilizacije prošli su obuku o kontroli infekcije i sigurnim sistemima rada kada je u pitanju sterilizacija i dekontaminacija.	<i>Za obuku postoji pisani plan i program obuke, kao i odgovorna osoba zadužena za istu. Prati se prisustvo obuci o čemu se vodi i evidencija.</i> <i>Obuku prolaze svi medicinski radnici, saradnici, radnici na održavanju čistoće, vozači sanitetskih vozila.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u program obuke - Uvid u evidenciju prisustva obuci - Intervju sa osobljem koje obavlja sterilizaciju i dekontaminaciju - Uvid u odobrenje menadžmenta - Intervju sa članom Komisije 	<i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20, čl. 55, st. 1, tč. 5</i>
3.3 C	Odgovornosti u vezi s kontrolom infekcije su u nadležnosti Komisije za kontrolu infekcija i sastavni su dio programa uvođenja u službu.			

4. Zdravstveno prosvjećivanje

Standard	Izjava	Reference
4	<p>Da bi mjere koje ustanova sprovodi u cilju sprječavanja infekcije dale što bolji rezultat moraju se i pacijenti pridržavati istih. Upute za pacijente se daju pacijentima na predavanjima, putem letaka, preko oglasnih ploča itd.</p> <p>Svi pacijenti dobijaju sigurnu zdravstvenu uslugu i savjet u skladu sa njihovim zdravstvenim stanjem i potrebama.</p>	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
4.1 A	Higijensko-epidemiološka služba kontinuirano organizira tematska predavanja za sve populacijske grupe.	<i>Tematska predavanja služe da se prenesu ključne poruke u pogledu promocije zdravlja i prevencije bolesti.</i> <i>Predavanja se organizuju za osobe uposlene u proizvodnji i prometu namirnicama, u školama i na radnim mjestima u zajednici</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u plan i program tematskih predavanja - Uvid u evidencije sa predavanja 	
4.2 A	Higijensko-epidemiološka služba koristi lokalne medije radi obavještanja i zdravstvenog prosvjećivanja stanovništva.	<i>Za ove i slične potrebe, zdravstvena ustanova ima sklopljene sporazume o saradnji.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Uvid u sporazum o saradnji 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
4.3 A	Higijensko-epidemiološka služba surađuje s drugim organizacijama u zajednici radi osiguranja kvalitetnog zdravstvenog prosvječivanja.	<i>Za ove i slične potrebe, zdravstvena ustanova ima sklopljene sporazume o saradnji.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem - Uvid u sporazum o saradnji 	<p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH” 56/13, čl. 57</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, “SN FBiH” 46/10, 75/13, čl. 24, 192, 193</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p>
4.4 A	Higijensko-epidemiološka služba evaluira učinkovitost edukacijskih programa jednom godišnje.	<i>Radi se evaluacija učinkovitosti edukacije kroz test provjere znanja te kroz analizu testova polaznika.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u izvještaj o evaluaciji - Uvid u obrazac provjere znanja 	

5. Mjere kontrole infekcije

Standard	Izjava	Reference
5	Svim otpadom, kliničkim i nekliničkim, upravlja se, postupa, odstranjuje i odlaže na takav način kojim je rizik po sigurnost i zdravlje pacijenata/korisnika, osoblja i okoline sveden na najmanju moguću mjeru.	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p> <p><i>Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
5.1 C	Higijensko-epidemiološka služba kontinuirano prati i analizira epidemiološku situaciju na lokalnom nivou.	<i>Kanton i opština obavljaju ove dužnosti u sklopu društvene brige za zdravlje na njihovom nivou.</i>	- Intervju sa osobljem	<i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13, čl. 13</i> <i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i>
5.2 C	Uspostavljeni su sistemi za praćenje ozbiljnih slučajeva infektivnih oboljenja među lokalnim stanovništvom.	<i>Informacije se razmjenjuju sa zavodima za javno zdravstvo i izabranim doktorima putem prijave zaraznih bolesti, sastanaka i sl.</i>	- Opservacija ocjenjivača - Uvid u sistem praćenja ozbiljnih slučajeva	
5.3 C	Higijensko-epidemiološka služba predlaže i sporovodi protivepidemijske mjere kod pojave zaraznih bolesti kod pojedinačnih pacijenata ili u masovnoj infekciji, u zdravstvenoj ustanovi.	<i>Zdravstvena ustanova saraduje sa Zavodom za javno zdravstvo u sprovođenju protivepidemijskih mjera.</i>	- Intervju sa osobljem	<i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13, čl. 119</i> <i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
5.4 C	Higijensko-epidemiološka služba nadzire i ocjenjuje sprovođenje obavezne imunizacije.		<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u evidencije - Intervju sa osobljem 	
5.5 C	Higijensko-epidemiološka služba vrši evidenciju i nadzor nad kliconošama.	<i>Zdravstvena ustanova saraduje sa Zavodom za javno zdravstvo u vođenju evidencije i nadzora nad kliconošama.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem 	<i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13, čl. 119</i> <i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i>
5.6 C	Sve prostorije u kojima se priprema hrana za konzumiranje u zdravstvenoj ustanovi redovno se provjeravaju.	<i>Ovo se odnosi na zdravstvene ustanove koje u svom sklopu imaju restorane i poslužuju hranu.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju sa osobljem 	
5.7 C	Higijensko-epidemiološka služba sprovodi sanitarni nadzor osoba koje rade u proizvodnji i prometu životnih namirnica.		<ul style="list-style-type: none"> - Intervju s osobljem - Uvid u evidenciju usluga sanitarnog nadzora uposlenih u prometu i proizvodnji hrane 	<i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, str. 167-170, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
5.8 C	Medicinski uređaji se dekontaminiraju i dezinficiraju u skladu sa dokumentiranim procedurama.	<i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Intervju sa osobljem 	<i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17, čl. 4, 9</i>
5.9 C	Vodi se evidencija o sterilizacijskom ciklusu kako bi se osigurao uvid u raspoloživost instrumenata.	<i>Evidencija sterilizacijskog procesa treba da sadrži sljedeće elemente:</i> <ul style="list-style-type: none"> - vrstu materijala koji se sterilize, - datum i vrijeme uključenja sterilizatora, - visinu temperature na kojoj se sterilize, - vrijeme postignute potrebne temperature, - vrijeme trajanja sterilizacije, - vrijeme isključivanja sterilizatora, - potpis osobe koja je vršila pripremu i sterilizaciju. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u evidenciju sterilizacijskog ciklusa - Intervju s osobljem 	<i>SOP zdravstvene njege u primarnoj zdravstvenoj zaštiti/Dio I/ grupa autora/Sarajevo:Fondacija Fami 2017;str24</i>
5.10 C	Vrši se evaluacija kontrole infekcije.	<i>O evaluaciji se vodi evidencija. Evaluacija se sprovodi bio-indikatorima ili vizuelnim indikatorima.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u evaluaciju - Intervju sa osobljem 	

6. COVID-19

Standard	Izjava	Reference
6	Prenos i kontakt sa specifičnim patogenom se onemogućava sistemskim mjerama koje menadžment i osoblje ustanove sprovodi, od ulaza pacijenta do njegovog napuštanja ustanove.	<p><i>Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)</i></p> <p><i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "SN FBiH" 46/10, 75/13</i></p> <p><i>Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17</i></p> <p><i>Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13</i></p> <p><i>Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07</i></p> <p><i>Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH</i></p> <p><i>Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16</i></p> <p><i>Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini.</i></p>

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.1 C	Postoji procedura rada ulaznih mjesta za pacijente u zdravstvenu ustanovu. Kontrolu ulaznih mjesta za pacijente u zdravstvenu ustanovu obavlja obučeno osoblje.	<p><i>Kontrola ulaznih mjesta za pacijente u zdravstvenu ustanovu primarno je fokusirana na rano otkrivanje eventualnog slučaja bolesti u cilju brze izolacije i provođenja daljnjih mjera u cilju sprječavanja širenja infekcije.</i></p> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje 3 godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u procedure - Intervju s osobljem 	
6.2 C	Trijaža pacijenata se odvija na ulazu u ustanovu na tačno označenim mjestima prema proceduri.	<p><i>Potrebno je javnost upoznati sa trijažom i pravilima preko dostupnih medija.</i></p> <p><i>Postoji razvijen sistem za procjenu svih pacijenata na prijemu koji omogućava rano prepoznavanje moguće infekcije virusom SARS-CoV-2 i hitnu izolaciju pacijenata sa sumnjom na infekciju SARS-CoV-2 u prostor odvojen od drugih pacijenata (kontrola izvora).</i></p> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Uvid u proceduru 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.3 C	Tokom trijaže popunjava se epidemiološki list u koji se između ostalog upisuju i temperature na trijaži, kontakti pacijenata, itd.	<i>Epidemiološki list ima kratka jasna pitanja u vezi sa epidemiološkim statusom pacijenta.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju s pacijentima - Opservacija ocjenjivača - Uvid u proceduru 	
6.4 C	Postoji procedura za suspektne pacijente koji ne mogu proći ulazno mjesto u zdravstvenu ustanovu.	<p><i>Postoji procedura rada COVID-19 ambulante čija je svrha pravovremen i standardiziran rad COVID-19 ambulante u okviru rada ustanove.</i></p> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u procedure - Intervju s osobljem 	
6.5 C	Svi suspektni pacijenti se izdvajaju u izolacijski prostor do hitnog pregleda.	<i>U izolacijskom prostoru pacijent nosi zaštitnu masku, a osoblje adekvatnu zaštitnu opremu (LZO).</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača 	
6.6 C	Postoji jedan ili više trijažnih punktova ispred ulaza u ustanovu.	<i>Trijažna mjesta su jasno označena, a informacije o tome se nalaze na web-stranici ustanove.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intervju s pacijentima - Uvid u web-stranicu ustanove 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.7 C	Odvojen je put za dolazeće i odlazeće pacijente.	<p><i>Pacijenti se naručuju sa većim razmacima kako bi se izbjegli nepotrebni kontakti.</i></p> <p><i>U proceduri rada COVID-19 ambulante obavezan je dio put pacijenta u COVID-19 ambulanti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u liste naručivanja - Opservacija ocjenjivača - Intervju s osobljem 	
6.8 C	Postoji usvojen dokument puta pacijenta u toku epidemije/pandemije.	<p><i>Dokument sadrži:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>model plana detekcije i upravljanja sumnjivim slučajevima,</i> - <i>procjenu težine slučaja i upućivanje na viši nivo,</i> - <i>prijava sumnjivih slučajeva Službi higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite,</i> - <i>terapija prema relevantnim smjernicama,</i> - <i>nadzor nad bolesnicima na kućnom liječenju.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u dokument 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.9 C	Vrši se monitoring uposlenih (mjerjenje temperature).	<i>Obavezno je mjerjenje temperature svim uposlenicima zdravstvene ustanove pri dolasku na posao ili pri ulasku u objekte.</i>	- Opservacija ocjenjivača	
6.10 C	Vodi se evidencija monitoringa uposlenih prema proceduri.	<i>Svakodnevno se mjeri temperatura svih uposlenih u ustanovi što se evidentira u listu monitoringa (ime i prezime, datum, vrijeme, izmjerena vrijednost temperature su minimalni podaci koji se bilježe).</i> <i>Svrha ove procedure je rano otkrivanje eventualnog slučaja bolesti kod uposlenika zdravstvene ustanove u cilju brze izolacije i provođenja daljnjih mjera u cilju sprečavanja širenja infekcije.</i> <i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Opservacija ocjenjivača - Uvid u liste monitoringa	
6.11 C	Poštuje se procedura evidencije monitoringa uposlenih.	<i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Uvid u liste monitoringa	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.12 C	Postoje preporuke za suspektne zdravstvene profesionalce koji ne mogu proći monitoring i o kojima se vodi evidencija.	<i>Svjetska zdravstvena organizacija utvrđuje kriterije za testiranje na COVID-19 i za otpust pacijenta.</i> <i>Postoje preporuke za testiranje na COVID-19 i otpust pacijenta Zavoda za javno zdravstvo FBiH i nadležnog kantonalnog zavoda</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u preporuke - Uvid u listu osoblja koji nisu prošli monitoring 	
6.13 C	Postoji dokument definicija slučaja za COVID-19 i druge definicije za potrebe nadzora koji je dostupan svom osoblju i koji se njime rukovode.	<i>Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) utvrđuje kriterije i definicije slučaja za COVID-19 i druge definicije za potrebe nadzora. Zavod za javno zdravstvo FBiH i nadležni kantonalni zavodi izdaju dokument Definicija slučaja za COVID-19 i druge definicije za potrebe nadzora koji je baziran na trenutno dostupnim informacijama.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Uvid u dokument - Intervju s osobljem 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.14 C	Postoji procedura prijave ukućana koji su u samoizolaciji ili su pozitivni, od strane zdravstvenih profesionalaca.	<i>Vodi se evidencija osoblja koji su bili navedeni kao kontakti sa pozitivnim osobama. Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Uvid u evidenciju	
6.15 C	Nošenje zaštitne opreme uposlenih je prema proceduri obavezno.	<i>Procedura tačno navodi kada se nosi koja zaštitna oprema. Procedura ima za cilj definisanje sadržaja lične zaštitne opreme (LZO) koja se mora koristiti pri pregledu pacijenata u medicinskim službama Ustanove i kućnim posjetama. Sadržaj LZO je definisan prema mjestu i vrsti kontakta sa pacijentom/pregleda kao i opisu i obimu poslova. Svrha procedure je pravovremeno, adekvatno i standardizirano postupanje sa LZO. Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Opservacija ocjenjivača	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.16 C	Postoji procedura oblačenja, skidanja i odlaganja lične zaštitne opreme prilikom rada s osobama koje su sumnjive na ili imaju potvrđen COVID-19.	<i>U svrhu prevencije profesionalnog izlaganja infekciji COVID-19, jedan od najvažnijih koraka je pravilno oblačenje i skidanje zaštitne opreme. Svrha procedure je smjericama oblačenja i skidanja zaštitne opreme rizik profesionalnog izlaganja smanjiti na najmanju moguću mjeru.</i> <i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u procedure - Intervju s osobljem - Opservacija ocjenjivača 	
6.17 C	Postoji procedura kojom se reguliše dispozicija korištene zaštitne opreme.	<i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Opservacija ocjenjivača 	
6.18 C	Pacijenti su dužni da poštuju zaštitne mjere tokom boravka u ustanovi.	<i>Ukoliko pacijent koji ulazi u objekat nema zaštitnu masku, osoblje na ulaznom mjestu za pacijente daje pacijentu/klijentu masku.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.19 C	Određeni su redari u ustanovi koji su zaduženi da prate pridržavanje mjera.	<i>Redari mogu biti i članovi osoblja koji su imenovani za tu funkciju od strane menadžmenta i raspoređeni su unutar ustanove. Bitno je da su te osobe educirane, adekvatno obučene i zaštićene, a koji će pratiti pridržavanje mjera.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opservacija ocjenjivača - Intervju sa redarom/imenovanom osobom 	
6.20 C	Tokom epidemije vrši se održavanje višeg nivoa čistoće u ustanovi prema proceduri čišćenja, dezinfekcije i dekontaminacije radnih prostorija tokom COVID-19.	<p><i>Procedura definiše uslove kada treba uraditi izvanredno čišćenje određenih prostorija. U svim radnim prostorijama u ustanovi premet čišćenja su sve podne površine, radne površine, sanitarni uređaji, vrata i prozori.</i></p> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Uvid u liste čišćenja - Opservacija ocjenjivača 	
6.21 C	Vodi se evidencija o vanrednim čišćenjima prema proceduri.	<p><i>Procedura definiše uslove kada treba uraditi izvanredno čišćenje određenih prostorija. Postoji sveska evidencije čišćenja. Evidencija čišćenja se vrši svakodnevno, sedmično i mjesečno te vanredno.</i></p> <p><i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uvid u proceduru - Uvid u liste čišćenja - Opservacija ocjenjivača 	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.22 C	Javno je istaknuta obavijest koje su to obaveze u prevenciji tokom boravka u ustanovi.	<i>Obavijest stoji na vidljivom mjestu i napisana je razumljivim jezikom ili prikazima u obliku slika. Neke od mjera mogu biti:</i> <ul style="list-style-type: none"> - nošenje maske, - držanje odstojanja, - dezinficiranje ruku, itd. 	- Opservacija ocjenjivača	
6.23 C	U ordinacijama su prisutne fizičke barijere kojima bi se smanjio kapljični prijenos infekcije.	<i>Barijere onemogućavaju kapljični prenos uzročnika (npr. providni pleksiglas) i služe svojoj svrsi ukoliko doktor ne mora pacijenta pregledati nego se radi o drugoj vrsti zdravstvene usluge (obnova receta, propisivanje uputnice, itd.).</i>	- Opservacija ocjenjivača	
6.24 C	Tokom emergentnih situacija otvaraju se dodatne telefonske linije kako bi se pospješila komunikacija pacijenata sa ustanovom i davanje relevantnih informacija.	<i>Ustanova ima informativne letke kojim se obavještavaju pacijenti o dodatnim telefonskim brojevima, a ista obavijest je i na web-stranici ustanove.</i>	- Opservacija ocjenjivača - Uvid u informativne letke - Uvid u web-stranicu ustanove	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.25 C	Postoji procedura telefonskih konsultacija sa pacijentima.	<i>Telefonska konsultacija sa pacijentima ima za cilj pojašnjenje načela i načina provođenja telefonskih konsultacija pacijenata koje provode zdravstveni radnici različitih profila, a u skladu sa svojim kvalifikacijama.</i> <i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Intervju s osobljem	
6.26 C	Na web-stranici ustanove su istaknuti brojevi telefona za kontakt.		- Uvid u web-stranicu	
6.27 C	Na web-stranici ustanove nalazi se informativni materijal za pacijente u vezi epidemije/pandemije.	<i>Osim opštih informacija o radnom vremenu, važnim telefonskim brojevima i načinu ostvarivanja zdravstvene zaštite u vanrednim prilikama, pacijentima su dostupne i informacije o:</i> - <i>mjerama kontrole infekcija,</i> - <i>smjernicama za njegu pacijenta u kućnim uslovima i u izolaciji,</i> - <i>obavezama pacijenata u prevenciji tokom boravka u ustanovi, itd.</i>	- Uvid u informativni materijal	

Kriterij	Izjava	Uputstvo	Dokazi za ocjenu	Reference
6.28 C	Postoji procedura za postupanje kod nenamjerne ekspozicije zdravstvenog radnika i kontakta sa mogućim uzročnikom oboljenja.	<i>Procedura strogo definira kontakt kao mogući nastanak infekcije i ostale uvjete nenamjerne ekspozicije.</i> <i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Intervju s osobljem	
6.29 C	Kod nenamjerne ekspozicije vrši se procjena rizika prema proceduri.	<i>Prilikom procjene rizika utvrditi:</i> - <i>trajanje izloženosti,</i> - <i>kliničke simptome pacijenta,</i> - <i>je li pacijent nosio masku za lice,</i> - <i>je li tijekom postupka s pacijentom bilo generiranja aerosola i</i> - <i>vrstu opreme za osobnu zaštitu koju je koristilo zdravstveno osoblje itd.</i> <i>Procjena rizika se bilježi.</i> <i>Procedura je napisana/revidirana u zadnje tri godine.</i>	- Uvid u proceduru - Uvid u evidenciju	

LISTA PRAVILNIKA, POLITIKA, PROCEDURA, PLANOVA

- 1.5 Procedure primjerene za nastalo stanje velike nesreće
- 1.9 Plan nadzora nad infekcijama
- 1.11 Procedura za čuvanje i skladištenje vakcina u sistemu hladnog lanca
- 1.1. Procedura za transportovanje vakcina u sistemu hladnog lanca.
- 1.14 Procedura za praćenje i održavanje temperature u sistemu hladnog lanca
- 1.15 Procedura za prekid u sistemu hladnog lanca
- 2.1 Politike i procedure kontrole infekcije
- 2.2 Procedura zaštite osoblja od infekcije
- 2.3 Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom
- 2.5, 5.8 Procedura za proces dekontaminacije i sterilizacije instrumenata
- 3.1 Program edukacije o kontroli infekcije
- 6.1 Procedura rada ulaznih mjesta za pacijente u ustanovu
- 6.2,6.3 Procedura trijaže pacijenata pri ulazu u ustanovu
- 6.4 Procedura za suspektne pacijente koji ne mogu proći ulazno mjesto
- 6.8 Put pacijenta u toku epidemije/pandemije
- 6.11 Procedura evidencije monitoringa uposlenih
- 6.14 Procedura prijave o samoizolaciji ili pozitivnih pacijenata
- 6.15-17 Procedura nošenja, odlaganja i dispozicije zaštitne opreme
- 6.20-21 Procedura održavanja višeg nivoa čistoće u ustanovi prema proceduri čišćenja
- 6.25 Postoji procedura telefonskih konsultacija sa pacijentima
- 6.28-29 Postoji procedura za postupanje kod nenamjerne ekspozicije zdravstvenog radnika i kontakta sa mogućim uzročnikom oboljenja

SKRAĆENICE

A	Akreditacijski kriterij
AKAZ	Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH
BiH	Bosna i Hercegovina
C	Certifikacijski kriterij
COVID-19	<i>COronaVirus Disease of 2019, engl.</i>
DZ	Dom zdravlja
FBiH	Federacija Bosna i Hercegovina
JU	Javna ustanova
KS	Kanton Sarajevo
LZO	Lična zaštitna oprema
SN	Službene Novine
SZO	Svjetska Zdravstvena Organizacija

KORIŠTENA LITERATURA

Prevenција i kontrola infekcije u zdravstvenoj zaštiti u slučaju sumnje na SARS-CoV-2 (SZO)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti, „SN FBiH“ 46/10, 75/13

Zakon o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu, „SN FBiH“ 59/05, 52/11, 6/17

Zakon o liječništvu, „SN FBiH“ 56/13

Zakon o sestринstvu i primaljstvu, „SN FBiH“ 43/13

Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom, „SN FBiH“ 77/07

Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u FBiH, Plava knjiga, 2014, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH

Pravilnik o načinu sprovođenja obavezne imunizacije, imunoprofilaksije i hemoprofilaksije protiv zaraznih bolesti te o obavezama koje se podvrgavaju toj obavezi, „SN FBiH“ 68/16

Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti u 2020. godini

SOP zdravstvene njege u primarnoj zdravstvenoj zaštiti/Dio I/grupa autora/Sarajevo: Fondacija Fami 2017

Pravilnik o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama, „SN FBiH“ 05/20

Hladni lanac i sigurno injektiranje, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo FBiH, FMZ 2007

SAMOOCJENA

U prilogu su forme za samoocjenu gdje se može uraditi samoocjena na licu mjesta. Samoocjena je podjeljena na dva dijela sa pripadajućim standardima/kriterijima i naslovima: certifikacijski i akreditacijski (koji se nalaze na kraju forme za ocjenu).

Forma (tabela) obrazaca za samoocjenu je podijeljena na četiri kolone:

- broj kriterija (isti kao pri izvama u standardima),
- izjava kriterija (radi lakšeg praćenja samoocjene),
- samoocjena (sa četiri pripadajuće kolone koje pokazuju u kojoj mjeri je kriterij ispunjen) i
- dokazi ispunjenosti (namjenjena za navode dokaza koji se traže standardima).

Polja (ćelije) samoocjene se popunjavaju tako što se uvijek znamenkom "1" označi odgovor u koloni u kojoj mjeri je kriterij ispunjen: u potpunosti (P), djelimično (D), nije ispunjen (N) ili NP (nije primjenjiv). Označava se znamenkom 1 jer se konačna samoocjena koja se šalje AKAZ-u radi u excel programu te se oznake zbrajaju na kraju. Samo jedna ocjena može biti navedena za odgovarajući kriterij u polja samoocjene. Za provjeru da li ste upisali samoocjenu za sve kriterije pomaže polje provjere, sivi zadnji red, gdje zbir ocijenjenih kriterija mora korelirati sa ukupnim brojem kriterija.

Certifikacijski kriteriji se boduju 1 poen (ukupno 61 poen ili 100%), dok akreditacijski kriteriji nose 2 poena (10 poena je 100%) pri izračunu u vanjskoj ocjeni. Za certifikaciju se, kao što smo spomenuli u uvodu, moraju ispuniti svi certifikacijski kriteriji, dok za akreditaciju treba ispuniti sve certifikacijske i barem 80% akreditacijskih.

Certifikacijski standard 1: Higijena i epidemiologija

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
1.1	Imenovan je Higijensko epidemiološki tim/služba koji je odgovoran za pitanja u vezi s javnim zdravstvom.					
1.2	Ustanova ima datiran, dokumentiran interni plan u slučaju velikih nesreća.					
1.3	U slučaju velike nesreće uspostavlja se krizni štab/odbor.					
1.4	Osigurana je i održava se komunikacija menadžmenta i kriznog štaba/odbora kako prema uposlenicima tako i prema vanjskim službama i nadležnom ministarstvu.					
1.5	Postoje procedure primjerene za nastalo stanje velike nesreće.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
1.6	Službom/timom rukovodi odgovorni liječnik – epidemiolog.					
1.7	Imenovana je Komisija koja je odgovorna za uspostavljanje i održavanje kontrole infekcije u cijeloj zdravstvenoj ustanovi.					
1.9	Komisija na godišnjem nivou donosi Plan nadzora nad infekcijama.					
1.10	Tim higijensko-epidemiološke službe/ambulante obavlja imunizaciju na siguran način.					
1.11	Vakcine se čuvaju i skladište po sistemu hladnog lanca.					
1.12	Pri skladištenju vakcina vodi se računa o njihovoj temperaturnoj osjetljivosti.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samooценка				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
1.13	Vakcine se transportuju po sistemu hladnog lanca.					
1.14	Temperatura u sistemu hladnog lanca se prati, održava i evidentira.					
1.15	Postoji procedura za prekid u sistemu hladnog lanca. Procedura prekida u sistemu hladnog lanca na jedinstven način objašnjava postupanje u slučaju incidentne situacije u hladnom lancu.					
Provjera: 14 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

Certifikacijski standard 2: Proces rada, mjere i procedure

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
2.1	Postoje datirane, dokumentirane politike i procedure kontrole infekcije.					
2.2	Postoje datirane, dokumentirane procedure zaštite osoblja od infekcije.					
2.3	Postoji datiran, dokumentiran Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
2.5	Zdravstvena ustanova raspolaže s potrebnom opremom, dokumentacijom i procedurama pomoću kojih se osigurava učinkovit proces dekontaminacije i sterilizacije instrumenata.					
Provjera: 5 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

Certifikacijski standard 3: Obuka osoblja

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
3.1	Postoji program edukacije o kontroli infekcije za osoblje zdravstvene ustanove.					
3.2	Svi članovi osoblja uključeni u proces sterilizacije prošli su obuku o kontroli infekcije i sigurnim sistemima rada kada je u pitanju sterilizacija i dekontaminacija.					
3.3	Odgovornosti u vezi s kontrolom infekcije su u nadležnosti Komisije za kontrolu infekcija i sastavni su dio programa uvođenja u službu.					
Provjera: 3 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

Certifikacijski standard 5: Mjere kontrole infekcije

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
5.1	Higijensko-epidemiološka služba kontinuirano prati i analizira epidemiološku situaciju na lokalnom nivou.					
5.2	Uspostavljeni su sistemi za praćenje ozbiljnih slučajeva infektivnih oboljenja među lokalnim stanovništvom.					
5.3	Higijensko-epidemiološka služba predlaže i sporovodi protivepidemijske mjere kod pojave zaraznih bolesti pojedinačno ili u epidemičnom obliku u zdravstvenoj ustanovi.					
5.4	Higijensko-epidemiološka služba nadzire i ocjenjuje sprovođenje obavezne imunizacije.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
5.5	Higijensko-epidemiološka služba vrši evidenciju i nadzor nad kliconošama.					
5.6	Sve prostorije u kojima se priprema hrana za konzumiranje u zdravstvenoj ustanovi redovno se provjeravaju.					
5.7	Higijensko-epidemiološka služba sprovodi sanitarni nadzor osoba koje rade u proizvodnji i prometu životnih namirnica.					
5.8	Medicinski uređaji se dekontaminiraju i dezinficiraju u skladu sa dokumentiranim procedurama.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
5.9	Vodi se evidencija o sterilizacijskom ciklusu kako bi se osigurao uvid u raspoloživost instrumenata.					
5.10	Vrši se evaluacija kontrole infekcije.					
Provjera: 10 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

Certifikacijski standard 6: COVID-19

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.1	Postoji procedura rada ulaznih mjesta za pacijente u zdravstvenu ustanovu. Kontrolu ulaznih mjesta za pacijente u zdravstvenu ustanovu obavlja obučeno osoblje.					
6.2	Trijaža pacijenata se odvija na ulazu u ustanovu na tačno označenim mjestima prema proceduri.					
6.3	Tokom trijaže popunjava se epidemiološki list u koji se između ostalog upisuju i temperature na trijaži, kontakti pacijenata, itd.					
6.4	Postoji procedura za suspektne pacijente koji ne mogu proći ulazno mjesto u zdravstvenu ustanovu.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.5	Svi suspektni pacijenti se izdvajaju u izolacijski prostor do hitnog pregleda.					
6.6	Postoji jedan ili više trijažnih punktova ispred ulaza u ustanovu.					
6.7	Odvojen je put za dolazeće i odlazeće pacijente					
6.8	Postoji usvojen dokument puta pacijenta u toku epidemije/pandemije.					
6.9	Vrši se monitoring uposlenih (mjerjenje temperature).					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.10	Vodi se evidencija monitoringa uposlenih prema proceduri.					
6.11	Poštuje se procedura evidencije monitoringa uposlenih.					
6.12	Postoje preporuke za suspektne zdravstvene profesionalce koji ne mogu proći monitoring i o kojima se vodi evidencija.					
6.13	Postoji dokument definicija slučaja za COVID-19 i druge definicije za potrebe nadzora koji je dostupan svom osoblju i koji se njime rukovode.					
6.14	Postoji procedura prijave ukućana koji su u samoizolaciji ili su pozitivni, od strane zdravstvenih profesionalaca.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samooocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.15	Nošenje zaštitne opreme uposlenih je prema proceduri obavezno.					
6.16	Postoji procedura oblačenja, skidanja i odlaganja lične zaštitne opreme prilikom rada s osobama koje su sumnjive na ili imaju potvrđen COVID-19.					
6.17	Postoji procedura kojom se reguliše dispozicija korištene zaštitne opreme.					
6.18	Pacijenti su dužni da poštuju zaštitne mjere tokom boravka u ustanovi.					
6.19	Redari u ustanovi koji su zaduženi da prate pridržavanje mjera.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.20	Tokom epidemije vrši se održavanje višeg nivoa čistoće u ustanovi prema proceduri čišćenja, dezinfekcije i dekontaminacije radnih prostorija COVID-19 .					
6.21	Vodi se evidencija o vanrednim čišćenjima prema proceduri.					
6.22	Javno je istaknuta obavijest koje su to obaveze u prevenciji tokom boravka u ustanovi.					
6.23	U ordinacijama su prisutne fizičke barijere kojima bi se smanjio kapljični prijenos infekcije.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.24	Tokom emergentnih situacija otvaraju se dodatne telefonske linije kako bi se pospješila komunikacija pacijenata sa ustanovom i davanje relevantnih informacija.					
6.25	Postoji procedura telefonskih konsultacija sa pacijentima.					
6.26	Na web-stranici ustanove su istaknuti brojevi telefona za kontakt.					
6.27	Na web-stranici ustanove nalazi se informativni material za pacijente u vezi epidemije/pandemije.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
6.28	Vodi se evidencija o sterilizacijskom ciklusu kako bi se osigurao uvid u raspoloživost instrumenata.					
6.29	Vrši se evaluacija kontrole infekcije.					
Provjera: 29 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

Akreditacijski standardi/kriteriji

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
1.8	Zdravstvenoj ustanovi su na raspolaganju medicinske sestre za kontrolu infekcije u zajednici.					
4.1	Higijensko-epidemiološka služba kontinuirano organizira tematska predavanja za sve populacijske grupe.					
4.2	Higijensko-epidemiološka služba koristi lokalne medije radi obavještanja i zdravstvenog prosvjećivanja stanovništva.					

Br.K.	Izjava kriterija	Samoocjena				Dokazi ispunjenosti
		P	D	N	N/P	
4.3	Higijensko-epidemiološka služba surađuje s drugim organizacijama u zajednici radi osiguranja kvalitetnog zdravstvenog prosvjećivanja.					
4.4	Higijensko-epidemiološka služba evaluira učinkovitost edukacijskih programa jednom godišnje.					
Provjera: 5 kriterija za ocjenu						Ukupan zbir ocjene

AKAZ - Agencija za kvalitet i akreditaciju u
zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine
Dr. Mustafe Pintola 1, 71000 Sarajevo; FBiH
akaz.ba, akaz@akaz.ba, fb.com/akazfederacijabih